

Віктар Шніп

...пройдуць гады, і мы станем травою,
толькі Радзіме вядома якою...

Айчыны самотнае сонца

БАЛАДА БЕЛАРУСКАГА ШЛЯХУ

І вось ужо і Быкова няма...
А ў нас яшчэ наперадзе зіма,
І нам ісьці праз вечар і сънягі,
Праз вецер, зраду, згаду і грахі.
Няма тут на каго нам спадзявацца,
Як на сябе, бо тут за нас змагацца
Ніхто ня будзе — колькі ні прасі.
Нам праз зіму, нібы праз съмерць,
прайсьці
І ўбачыць, што няма другой зямлі,
Дзе б так чужымі між сабой былі
Усе і блізкімі былі, як тут...
Яшчэ зіма наперадзе, як Суд,
І нам ісьці і знаць куды ідзём
І ноччу съветлай, і чарнюткім днём,

І мы вясною зоркі назавём
Імёнамі, што асьвятлялі Шлях
І не далі нам зьмерзнуць у сънягах...

* * *

На зорках Радзіма твая ўкрыжавана...
І поўня — Радзімы глыбокая рана...
І ўсё, што ты робіш, пакут дадае.
І ўсё, што ты кажаш, ня цешыць Яе,
Бо ты, нібы цьвік з'іржавелы ў далоні,
Бо ты, нібы пыл на ўладарскай кароне,
Сабе не належыш на гэтай зямлі,
Якую табе, як жыцьцё, бераглі...
І я не съвяты і съвятым я ня стану,
І я не малюся на поўню, як рану,
Бо раны ня бачу, бо дзень на двары,
І клічущий зайсьціся ў карчомку сябры...
І пройдуць гады, і мы станем травою,
І толькі Радзіме вядома якою.

* * *

Сябе пратіў, нібы сябе забіў
І жыць застаўся, каб зноў піць далей.
Кamu і што ты добра га зрабіў?
Кamu і што ты дрэннага зрабіў,
Каб за віном хавацца ад людзей?
І дзень твой,
 быццам ноч, і ноч, як дзень,
І верш, нібыта нож, і нож, як верш,
І ты ў свой лес ідзеш, нібыта цень,
І ў лесе, нібы воўк стары, жывеш
І ля агменю там сядзіш адзін
І плачаш, і съмяешся над усім,
І, як крывёй, лістотаю асін
Агмень ты корміш, і ўзылятае дым,
Нібы сівы груган, які любіў
Цябе і съветлы съвет, што ты пратіў...

А нехта па съцяжыне ўжо ідзе
Не да твайго агменю — да цябе,
Каб там з табой хавацца ад людзей,
За верш, як нож, скапіўшыся ў журбе...

* * *

...Дрэвы ператворацца ў вялікіх птушак
І да зорак, як да гнёздаў, палятуць,
Поўню жоўтую, нібы ліхтар, патушаць
І аблокі, быццам павуту, парвуць.
І глядзець ты будзеш, як яны зынікаюць
У высокай далі, дзе табе ня быць,
Бо ў далечы нас з табою не чакаюць.
Нам з табою гэты край любіць
І глядзець на неба, быццам на ікону,
І маліцца Богу, і свой шлях шукаць,
І ў зямное шчасьце веручы да скону,
Што такое шчасьце толкам і ня знаць...
Дрэвы ператворацца ў вялікіх птушак
І разбудзяць пад асфальтамі траву,
Быццам Беларусь у адзінокіх душах,
Што яшчэ, як птушкі, на вятрах
жывуць...

* * *

Як крапля шампанскага ў шклянцы на
дне,
Так сонца самотнай Айчыны ўва мне
Яшчэ існуе, але ўсё ж прападае,
Нібыта яго хтось з мяне выпівае,
І кажа — цябе ад самоты ратую,
І шклянку цалуе, як неба, пустую.
І я разумею, што я адзінокі.
Ды чуюцца ў цемры знаёмыя крокі—
Вяртаюцца з далечаў шэрых сябры
І съследам за імі цікуюць зъяры,
Якім невядома дарога з чужыны
Да гэтай самотнай ды нашай Айчыны,
Якая душу ад самоты ратуе,
І хтось ужо шклянку сваю не цалуе.
І сонца праменьне гubleя над Краем,
Нібыта шампанскæе Бог пралівае...

БАЛАДА ЗАКАХАНАГА МАСТАКА

Ён хаваў свае творы, нібыта грахі,
 Што няволяць душу, быццам бы берагі
 Беларускую рэчку, якая вясною
 Разыліваецца, быццам блакіт над душою
 З адзінокага неба, нібыта з вакна,
 За якім ты, як сонца, заўсёды адна...
 Ён хаваў свае творы, нібыта зладзей,
 Што дажджліваю ноччу залез у музей
 I партрэты прыўкраснай князёўны
 пакраў
 I назаўтра пра гэта людзям расказаў,
 Каб судзілі яго, як на Страшным судзе
 I ўтапілі ў маўчаныні, нібыта ў вадзе...
 Ён хаваў свае творы, нібыта съцягі...
 Ён хаваў свае творы, нібы ланцугі...
 I нарэшце яго пахавалі самога,
 Бы схавалі запалкі ад хлопца малога...

* * *

Не хадзі ты ў карчму,
 не глядзі ты ў вакно—
 Там ня знайдзеш чужых, там заўсёды
 свае
 Сумна песні съпяваюць і жлукцяць віно.
 Iм ня волі — віна для жыцьця нестасе.

Пад сталамі дубовымі кучы смяцця,
 А пад столлю счарнелай —
 гадзюкамі дым.
 На каленях мужчын маладзіцы сядзяць
 I на волю плююць, бо і так добра ім.

А прапіўшы апошні ламаны свой грош,
 Яны будуць душу і цябе прапіваць.
 I, прапіўшы душу,
 дурань, съціснуўшы нож,
 Пойдзе брата свайго рабаваць, забіваць.

I Айчына —
 найбольшая ў съвеце карчма

—
 Не заўважыць,

што нехта бясслаўна памёр.
Ну, а дурняў чакае штодзённа турма,
А разумных чакае пятля і касьцёр.

Ну, а хто застанецца — зальеца віном.
Ім не волі — віна для жыцьця нестает...
Не хадзі ты ў карчму, не глядзі ты ў
вакно,
Там ня знайдзеш чужых.

Там заўсёды свае...

* * *

У гэтым съвеце немагчыма жыць,
Таму і паміраем мы штохвілі.
Нам гэты съвет, нібы агонь, любіць,
Любіць, як матылі агонь любілі...
І ты гаворыш мне, што я — дзівак
І веру, што збываюцца жаданьні,
Ды і наогул, я живу ня так,
Як трэба жыць пад Зоркаю каханьня.
І я нічога не магу зрабіць,
Каб гэты съвет спакойна разълюбіць
І адышыці туды, дзе невядома
Ці буду я ў гасціях, ці буду дома...
А ў гэтым съвеце немагчыма жыць,
Ды мы живем і радуемся шчыра,
Што можам съвет, нібы агонь, любіць,
Не разълюбіўши, адлятаць у Вырай...

